

DRŽAVNI ARHIV U DUBROVNIKU

ARHIVSKI SABIRNI CENTAR KORČULA - LASTOVO

SUMARNI INVENTAR

**CRVENI KRIŽ. KOTARSKI ODBOR KORČULA
1931./1938.**

Broj fonda: HR-DADU-SCKL 477

Izradio: Tonko Barčot

Žrnovo, listopad 2012.

SADRŽAJ

1. Identifikacija	3
2. Kontekst	4
3. Sadržaj i ustroj gradiva	8
4. Uvjeti dostupnosti i korištenja	9
5. Dopunski izvori	9
6. Područje kontrole opisa	10
Inventarni popis	11

1. IDENTIFIKACIJA

- 1.1. Identifikacijska oznaka** HR-DADU-SCKL 477
- 1.2. Naslov** Crveni križ. Kotarski odbor Korčula
- 1.3. Vrijeme nastanka gradiva** 1931./1938.
- 1.4. Razina opisa** Fond
- 1.5. Količina i nosač jedinice opisa** 0,7 kutija, 0,07 d/m

2. KONTEKST

2.1. Naziv stvaratelja Kotarski odbor Crvenog križa Korčula (Sreski odbor Crvenog krsta – Korčula, Mjesni odbor Crvenog krsta – Korčula)

2.2. Upravna povijest

2.2.1. Vrijeme i mjesto djelovanja Neizmjerne patnje austrijskih i francuskih ranjenika na bojnopolju kod Solferina 1859. potiču Henry Dunanta (Ženeva, 1828. – Heiden, 1910.) na utemeljenje organizacije koja bi se skrbila o potrebnima. Godine 1863. osnovan je Međunarodni odbor za pomoć ranjenicima, koji će se preimenovati u Međunarodni odbor Crvenog križa. Istovremeno je započeo i proces osnivanja nacionalnih društava za pružanje pomoći i sklapanje međunarodnih ugovora o zaštiti ranjenika u ratu.

Prve dobrovoljačke udruge u Hrvatskoj koje svoje djelovanje provode na međunarodno prihvaćenim načelima pokreta Crvenog križa osnovane su 1878. godine u Zagrebu, Dubrovniku i Zadru. Sve do 1918. godine ove i novoosnovane udruge djeluju u sklopu Crvenog križa Austrougarske monarhije.

U Dalmaciji sa sjedištem u Zadru krajem 19. st. osnovana je Zemaljska pripomoćna zadruga Crvenog križa za Dalmaciju. Ova je zadruga po gradovima pokrajine osnivala podružnice, pa tako i u Korčuli 1888. Balkanski ratovi i želja za pomoći južnoslavenskoj braći - srpskom, crnogorskom i bugarskom narodu, potiču koncem 1912. osnivanje ispostava Crvenog križa po čitavoj Dalmaciji. Na otoku Korčuli su tako osnovani Odbori za Crveni križ balkanskih država u Blatu, Korčuli, Žrnovu i Lumbardi. Nije jasno da li su ovi odbori u ikakvoj vezi s prethodno opisanom podružnicom Zemaljske pripomoćne zadruge Crvenog križa u Korčuli. U međuratnom razdoblju osnivaju se udruge Crvenog križa pri općinskim središtima. Tada ova društva djeluju u sklopu Crvenog križa Kraljevine Slovenaca, Hrvata i Srba, a kasnije Kraljevine Jugoslavije. O djelovanju mjesnih odbora Crvenog križa na otoku dvadesetih godina nema puno podataka. U tadašnjim tiskovinama

pronalazimo kako je Mjesni odbor u Korčuli sredinom dvadesetih organizirao predavanja i kino projekcije poučnih filmova za školsku djecu i narod. Iz posrednih tragova vidljivo je kako 1928. djeluje i to pod nazivom "Korčulanski odbor Društva crvenog krsta Korčula" pod predsjedanjem učitelja Josipa Sladovića. Poznatije je djelovanje Podmlatka Crvenog križa u školama, koje je započelo 1924. Čini se da je do osnivanja podmladaka došlo putem akcije Pokrajinskog Crvenog križa za Dalmaciju, a ne lokalnih podružnica. Najraniji sačuvani spisi Mjesnog odbora Crvenog križa Korčula datiraju 1932. Novim Zakonom o društvu Crvenog krsta Kraljevine Jugoslavije (Službene novine Kraljevine Jugoslavije, br. 201/33.), nastupaju brojne organizacijske promjene unutar društva. Između ostalog, oblasni odbori u sjedištima banskih uprava postaju banovinski odbori (pa je tako Oblasni odbor u Splitu postao Primorski banovinski odbor), a mjesni odbori u sjedištima kotarskih upravnih vlasti su postali Sreski (kotarski) odbori. Mjesni odbori u općinama su prevedeni u rang općinskih odbora. Na taj način je od 1. siječnja 1934. Mjesni odbor Korčula prerastao u Kotarski (sreski) odbor, a mjesni odbori u Veloj Luci i Blatu u općinske odbore. U Korčuli, dakle, nije organiziran paralelni općinski odbor. Nadležni organ Kotarskom odboru bio je spomenuti Primorski banovinski odbor sa sjedištem u Splitu. Kotarski odbor Crvenog križa - Korčula pokrivaio je područje političkog kotara Korčula - otok Korčula i zapadni dio poluotoka Pelješca, iako se u spisima očituje djelovanje isključivo na području otoka. U djelovanju odbora je razvidno više faza – aktivnosti i neaktivnosti. Dovoljno govori podatak kako najveći dio spisa čine okružnice iz Splita i Beograda. U školama su bili organizirani Podmladci Crvenog križa. Učitelj Josip Sladović, predvodnik kotarske sekcije Podmlatka i organizator pučkih kuhinja je za svoj rad nagrađen 1935. od Glavnog odbora Crvenog križa u Beogradu srebrnom medaljom Crvenog križa. Nije poznato djelovanje Kotarskog odbora poslije 1938. Iz literature je poznato da su u gradu Korčuli 1940. tečajevi

za dobrovoljne bolničare. Organizirani rad Podmladaka se, prema bibliografiji, nastavio sve do početka II. svjetskog rata 1941. Po svršetku II. svjetskog rata, rad se nastavio. U vrijeme postojanja jedinstvene općine Korčula (1963.-1993.) djelovala je Općinska organizacija s podređenim mjesnim organizacijama. U novije vrijeme pri Hrvatskom crvenom križu djeluje Gradsko društvo Crvenog križa Korčula, pokrivajući prostor otoka Korčule i općine Orebić. Pri općinama i u mjestima organizirani su lokalni aktivni.

2.2.2. Sjedište

Korčula

2.2.3. Pravni položaj

Udruga

2.2.4. Nadležnost, funkcije i područje djelatnosti

Riječ je o humanitarnoj organizaciji koja je prikupljala pomoć za potrebite, ponajprije organizirajući kulturno-zabavne priredbe (najistaknutija Nedjelja Crvenog križa). Značajna aktivnost društva bilo je djelovanje školskih kuhinja za siromašne učenike od 1932. Društvo je djelovalo i na prosvjetnom polju organizacijom predavanja i filmskih projekcija, osviještavanjem pučanstva na unapređenju zdravstvenih i higijenskih prilika, pripreme za ratna djelovanja. Kotarski odbor nije u potpunosti razvio djelovanje iz programa Crvenog križa, pa nije organizirao tečajeve prve pomoći, „samarjanske“ i bolničke tečajeve. Prikupljenu pomoć je uglavnom dijelio za potrebe školskih pučkih kuhinja. Uz okupljanje starijih članova, društvo djeluje i na organizaciji Podmlatka, kao sastavne grane/sekcije društva (jedan od primarnih zadatak društva je „spremanje brojno jakog, zdravog i oduševljenog podmlatka za ideju i rad“). Neposredni organi za upravu i poslovanje Podmlatka jesu školski odbori, čiji su predsjednici upravitelji dotičnih škola. Tako početkom tridesetih Kotarski odbor pokreće djelovanje Podmlatka u Zavodu sv. Anđela Čuvara i kod Franjevačke gimnazije na Badiji. U sklopu Kotarskog odbora djeluje i diletantska sekcija koja je sudjelovala u programima akademija Crvenog križa. Kotarski odbor je nadzirao i poticao rad općinskih odbora u Veloj Luci i Blatu i podmladaka u otočkim školama.

2.2.5. Organizacijski ustroj Tridesetih godina uz najviši organ Skupštinu, koja se sastaje jednom godišnje i izvanredno prema potrebi, djeluje i Upravni odbor, izvršni organ na čelu s predsjednikom i članovima – potpredsjednikom, tajnikom, blagajnikom i ostalim članovima. Prema nepisanom pravilu, dužnost predsjednika nose istaknute javne ličnosti. Od 1934. tu ulogu nosi izabrani kotarski načelnik. Ulogu nadziratelja nad djelovanjem uprave ima Nadzorni odbor. Na skupštini se redovito bira i izaslanik za banovinski odbor.

2.2.6. Odnosi i veze Najintenzivnija veza Kotarskog odbora Crvenog križa je sa sjedištem nadležnog Primorskog banovinskog odbora u Splitu i Glavnog odbora u Beogradu, te podložnim općinskim odborima u Veloj Luci i Blatu, kao i Podmladcima u pojedinim školama. Uspostavljena je uska suradnja s Ženskim udruženjem, koje je bilo i članom Mjesnog odbora Crvenog križa, Jadranskom stražom (nastupi glazbe na akademijama Crvenog križa), Sokolskim društvom u Korčuli...

2.3. Povijest arhivskog fonda

Važna je i veza s Općinom Korčula, ali i Kotarskim poglavarstvom (kotarski poglavar je bio i predsjednik Kotarskog odbora C. križa).

Spisi su zatečeni u Arhivskom spremištu Korčula, i to razbacani u drvenom sanduku u pristupnom hodniku. Pretpostavlja se da ih je Gradski muzej Korčula preuzeo u jednom trenutku od obitelji Šteka, s obzirom da je tajnik Kotarskog odbora u navedenom razdoblju bio poštanski činovnik u mirovini Dinko Stecca. U jednom izvještaju iz 1934. se navodi kako je pismohrana odbora smještena u stanu društvenog tajnika. U kolovozu 2011. spisi fonda su prebačeni u Arhivski sabirni centar u Žrnovo i do početka studenog sređeni. Tada su u sređivanju bili obuhvaćeni i spisi Povjereništva Zemaljske pripomoćne zadruge Crvenog križa za Dalmaciju iz austrougarskog razdoblja. U kolovozu 2013. oni su ipak izdvojeni kao zasebna cjelina.

2.4. Način preuzimanja

Prebacivanjem gradiva iz Muzeja grada Korčule i smještanjem u posebnu prostoriju arhivskog spremišta u gradu Korčuli 1994., ono je došlo u posjed Državnog arhiva u Dubrovniku.

3. SADRŽAJ I USTROJ

3.1. Sadržaj

Premda nepotpun, fond Kotarskog odbora Crvenog križa Korčula daje donekle reprezentativan uvid u djelovanje ovog stvaratelja tridesetih godina, organizacijsku mrežu Crvenog križa na otoku, upravnu i člansku strukturu pojedinih odbora. Najizrazitiji vid aktivnosti ovog društva je bila organizacija Nedjelje Crvenog križa i uopće priređivanje akademija na kojima se prikupljala novčana pomoć. Očituju se i tragovi djelovanja posebne diletantske sekcije. Moguće je očitati značajnu aktivnost pokretanja i djelovanja školskih pučkih kuhinja i ulogu učitelja Josipa Sladovića u tome. Veći dio gradiva čine savezne i banovinske okružnice.

3.2. Odabiranje i izlučivanje

Izuzev nekoliko multiplikata, nije bilo drugog izlučivanja.

3.3. Dopune

Nije isključena mogućnost da se kod pojedinaca naknadno pronađu dokumenti iz djelovanja Crvenog križa na Korčuli.

3.4. Plan sređivanja

U sređivanju gradiva se nastojalo slijediti prvobitni red pismohrane. Naime, dio gradiva je bio označen tekućim brojem i on je uglavnom zadržan u seriji Opći spisi. Ostali dio nenumeriranog gradiva je podijeljen na tematske serije. Tek je manji dio općih spisa s tekućim brojem pridružen seriji Rad središnjih tijela i Djelovanje općinskih odbora i podmlatka.

Serije:

1. Rad skupštine
2. Opći spisi
3. Djelovanje općinskih odbora i podmlatka
4. Blagajna
5. Članstvo
6. Nedjelja Crvenog križa.

4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA

- 4.1. Pravni položaj** Fond ima status javnog arhivskog gradiva.
- 4.2. Uvjeti objavljivanja ili umnožavanja** Gradivo je dostupno sukladno čl. 18 Zakona o arhivskom gradivu i arhivima (NN, br. 105/1997.)
Umnožavanje je dozvoljeno sukladno Pravilniku o korištenju arhivskog gradiva i Pravilniku o radu čitaonice Državnog arhiva u Dubrovniku.
- 4.3. Jezik i pismo** Hrvatski, srpski / latinica
- 4.4. Tvarne značajke** Nosač zapisa je papir. Spisi su sačuvani u dobrom stanju.
- 4.5. Obavijesna pomagala** Arhivska pomagala: sumarni inventar, Tonko Barčot (rujan 2013.)

5. DOPUNSKI IZVORI

- 5.1. Mjesto čuvanja izvornika** Državni arhiv u Dubrovniku, Arhivski sabirni centar Korčula – Lastovo
- 5.2. Postojanje preslika** Ne postoje.
- 5.3. Dopunski izvori** *Arhiv Jugoslavije – Beograd*
- Međunarodni Crveni krst
- Arhivski sabirni centar Korčula – Lastovo*
- HR-DADU-SCKL-123. Općina Pelješka
  - HR-DADU-SCKL 476. Sokolsko društvo u Korčuli
  - HR-DADU-SCKL 531. Kotarsko školsko vijeće u Korčuli
  - HR-DADU-SCKL-536. Kotarsko poglavarstvo Korčula
  - HR-DADU-SCKL-537. Općina Korčulanska
  - HR-DADU-SCKL-722. Zemaljska pripomoćna zadruga Crvenog križa za Dalmaciju. Povjereništvo Korčula.

5.4. Bibliografija

Zvonko Letica, Grad Korčula od 1900. do 1941. Zbornik *Sjećanja jedne generacije*, Korčula 1990., str. 127-128, 343.

Pero Lozica – Zdravko Stanić, Sto dana slobode, Zbornik *Sjećanja jedne generacije*, Korčula 1990., str. 470.

Službene novine Kraljevine Jugoslavije (br. 201/33).

Josip Jozo Fazinić, Prilozi povijesti školstva na otoku Korčuli, Gradski muzej Korčula, Korčula 2010., str. 47, 54, 56, 205, 206, 333, 338, 563, 568-569 (o djelovanju Podmlatka Crvenog križa u korčulanskim školama).

Zvonko Maričić, *Kolege i kolege – Petar Padovan Kolega i Vela Luka njegova doba*, Matica hrvatska Vela Luka, Vela Luka 2006., str. 49-58 (o djelovanju Podmlatka Crvenog križa Građanske škole u Veloj Luci).

Tonko Barčot, S postulatima seljačke ideologije pred školske klupe – Građanska škola u Veloj Luci u razdoblju Banovine Hrvatske 1939.-1941., Zbornik *150 godina školstva u Veloj Luci*, Osnovna škola Vela Luka – Općina Vela Luka-Arhiv, Vela Luka 2007., str. 120.

Nikola Bačić, Blatsko zdravstvo kroz vjekove, Vlastita naklada, Vela Luka 2004., str. 145 (o djelovanju Crvenog križa u Blatu).

6. PODRUČJE KONTROLE OPISA

6.1. Napomena arhivista

Opis izradio Tonko Barčot, arhivist, DADU-SCKL

6.2. Nadnevak izrade opisa

Listopad, 2012., Rujan 2013.

INVENTARNI POPIS

1.1. *Signatura* **HR-DADU-SCKL 477/1**

1.2. *Naslov* **Rad skupštine**

1.3. *Vrijeme nastanka gradiva* 1933./1937.

1.4. *Razina opisa* Serija

1.5. *Količina zapisa* 0,15 kutije, 0,015 d/m

3.1. *Sadržaj* Serija sadrži zapisnike sjednica Skupštine Mjesnog odbora Korčula 1933. i Kotarskog odbora 1934., 1936. i 1937., kao i popratne materijale tih sjednica – tajničke izvještaje, završne račune i dr. Ovi materijali daju najbolji i najsistematičniji pregled djelovanja društva u ovom razdoblju.

3.2. *Plan sređivanja* Spisi su poredani kronološki.

<i>Signatura</i>	<i>Naslov</i>	<i>Vremenski raspon</i>	<i>Broj tehničke jedinice</i>
1.1.	Zapisnici Skupštine Mjesnog odbora	1933.	kut. br. 1
1.2.	Zapisnici Skupštine Kotarskog odbora	1934./1937.	kut. br. 1

1.1. *Signatura* **HR-DADU-SCKL 477/2**

1.2. *Naslov* **Opći spisi**

1.3. *Vrijeme nastanka gradiva* 1931./1938.

1.4. *Razina opisa* Serija

1.5. *Količina zapisa* 0,2 kutije, 0,02 d/m

3.1. *Sadržaj* Serija sadrži spise s tekućim brojevima koji se mahom odnose na prepisku s višim instancama (Primorski banovinski odbor u Splitu, Glavni odbor u Beogradu) i donekle ukazuju na društvenu aktivnost.

3.2. *Plan sređivanja* Spisi su poredani po tekućem broju. Pritom se razlikuju dva različita tekuća niza. Jedan se odnosi na rad Mjesnog odbora Korčula (1933. i sam početak 1934.), a drugi na djelovanje Kotarskog odbora (1934.-1937.).

Banovinske i savezne okružnice su poredane po kronološkom redu.

<i>Signatura</i>	<i>Naslov</i>	<i>Vremenski raspon</i>	<i>Broj tehničke jedinice</i>
2.1.	Spisi po tekućem broju	1933./1936.	kut. br. 1
2.2.	Okružnice	1931./1938.	kut. br. 1

- 1.1. *Signatura* **HR-DADU-SCKL 477/3**
- 1.2. *Naslov* **Djelovanje općinskih odbora i podmlatka**
- 1.3. *Vrijeme nastanka gradiva* 1934./1937.
- 1.4. *Razina opisa* Serija
- 1.5. *Količina zapisa* 0,1 kutije, 0,01 d/m

- 3.1. *Sadržaj* Spisi daju fragmentarni uvid u djelovanje općinskog odbora u Veloj Luci, te nešto sistematičniji pregled rada onog u Blatu (izvještaj o radu, završni račun, popis uprave za 1936.).
Niz raznih fragmenata ukazuje i na djelovanje Kotarske sekcije podmlatka te podmladaka pojedinih otočkih škola (Franjevačke klasične gimnazije, Muške građanske škole Korčula, Osnovne škole Korčula / Račišće / Žrnovo / Blato).
- 3.2. *Plan sređivanja* Serija je podijeljena na podseriju Općinski odbori i Podmladak Crvenog križa. Unutar pojedinih podposerija (odbora i podmladaka) spisi su poredani kronološkim redom. Dio spisa općinskih odbora ima tekući broj te je izdvojen iz mase općih spisa.

<i>Signatura</i>	<i>Naslov</i>	<i>Vremenski raspon</i>	<i>Broj tehničke jedinice</i>
3.1.	Općinski odbori	1934./1937.	kut. br. 1
3.1.1.	Vela Luka	1934./1937.	
3.1.2.	Blato	1937.	
3.2.	Podmladak Crvenog križa	1934./1937.	kut. br. 1

<i>1.1. Signatura</i>	HR-DADU-SCKL 477/4
<i>1.2. Naslov</i>	Blagajna
<i>1.3. Vrijeme nastanka gradiva</i>	1932./1937.
<i>1.4. Razina opisa</i>	Serija
<i>1.5. Količina zapisa</i>	0,3 kutije, 0,03 d/m
<i>3.1. Sadržaj</i>	Riječ je o fragmentarnim računima. Nešto je sveobuhvatnija dokumentacija za 1934. Spisi donekle odražavaju društvenu aktivnost u navedenom razdoblju.
<i>3.2. Plan sređivanja</i>	Spisi su sređeni po kronološkom redu.

<i>1.1. Signatura</i>	HR-DADU-SCKL 477/5
<i>1.2. Naslov</i>	Članstvo
<i>1.3. Vrijeme nastanka gradiva</i>	1934./1937.
<i>1.4. Razina opisa</i>	Serija
<i>1.5. Količina zapisa</i>	0,05 kutije, 0,005 d/m
<i>3.1. Sadržaj</i>	U seriji se nalaze popisi članstva, kartoni pojedinih članova, poziv na sprovod dugogodišnjeg predsjednika Dinka Giunia (1934.).
<i>3.2. Plan sređivanja</i>	Spisi su poredani kronološkim redom.

1.1. Signatura	HR-DADU-SCKL 477/6
1.2. Naslov	Nedjelja Crvenog križa
1.3. Vrijeme nastanka gradiva	1934., 1936.
1.4. Razina opisa	Serija
1.5. Količina zapisa	0,05 kutije, 0,005 d/m
3.1. Sadržaj	U seriji se nalaze niz dokumenata koji se odnose na organizaciju Nedjelje Crvenog križa kao najistaknutije godišnje priredbe ovog društva.
3.2. Plan sređivanja	Spisi su poredani kronološkim redom.